

VII.

MVSARVM ALVMNO PRAECEPTA.

SERENISSIMI PRINCIPIS AC DOMINI,
DOMINI

FRIEDERICI III.

DVCIS SAXONIAE, IVLIAE, CLIVIAE, MONTIVM,
ANGARIAE AEQVE AC WESTFALIAE, COMITIS
PROVINCIAE THVRINGIAE, MARCHIONIS MIS-
NIAE, PRINCIPIS DIGNITATE COMITIS HENNE-
BERGIAE, COMITIS MARCAE ET RAVENS-
BERGAE, DYNASTAE RAVENSTEINII,
TONNAE REL.

OPTIMI PATRIAE PATRIS AC DOMINI NOSTRI
LONGE CLEMENTISSIMI

QVAM DEVOTISSIME CELEBRANDIS

VII. KAL. MAII A. R. S. CLS IS C C LIII.

NATALITIIS AVSPICATISSIMIS

VT

EXCELLENTISSIMVS

DVCAL. EISENBERG. PRAEFECTVRAE PRAESES, SERENISSIMO DVCI
SAX. GOTH. A CONSILIIS INTIMIS, REL.

ILLVSTRES AVLAE PROCERES,
INSPECTORES SCHOLAE GRAVISSIMI

ET IN HIS

MAXIME VENERANDVS EPHORVS

AC QVI MODO PATROCINIO SVO AC FAVORE MVSAS DIGNANTVR,

Hora IX ante meridiem

ACROATERIVM MAIVS

AD ORATIONES BENIGNISSIME AC BENEVOLENTISSIME AVDIENDVS
EXOPTATISSIMA PRAESENTIA CONDECORARE HAVD GRAVENTVR,
QVAM HVMLINE, OBSERVANTISSIME ET HVMANISSIME

ROGAT

M. IOH. DAVID GSCHWEND,

RECTOR.

AERE MARGGRAFIANO.

Bonos, piosque ac clementes Principes imperii dare, non optimatum, non populi, sed solius DEI opus est. Principes dulcissimum Patrum suae cuiusque patriae anhelantes nihil postulant, quod pietati et bonitati non respondeat, nihil imperant, quod molestum sit quodque aegre ferendum.

Princeps tam natura mitis non ab ultimis terrae oris est accersendus, sed in SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO, DOMINO, **FRIDERICO III**, DVCE SAXONIAE, IVLIAE, CLIVIAE, MONTIVM, ANGARIAE AEQVE AC WESTFALIAE, COMITE

PROVINCIAE THVRINGIAE, MARCHIONE MISNIAE, PRINCIPIS DIGNITATE COMITE HENNEBERGIAE, COMITE MARCAE ET RAVENSBERGAE, DYNASTA RAVENSTEINII, TONNAE, REL. PRINCIPE ATQVE DOMINO NOSTRO LONGE CLEMENTISSIMO, PATREM inuenimus patriae, quem DEVS nobis dedit, CVIVS, si a DEO discesserimus, incredibili prouidentia annus in vilitate est, subditi a sanguinariorum gentium impetu tuti nec vestigialium onere ciues ad assem redacti.

Quam felicissime illucescente SERENISSIMI PRINCIPIS AC DOMINI NOSTRI *die Natali* quum cunctorum mentes et ora pro salutē INDVLGENTISSIMI PRINCIPIS et imperio preces fundant ardentissimas: sileant Musarum alumni, qui ingrato animo nihil deformius habent? Prodibunt in Spectatissimorum Auditorum conspectum.

HVMANISSIMI ADOLESCENTES,

THEOPHILVS KOENIG, qui Venerandi Parentis Camburgensis Dioeceseos Pastoris et Adiuncti meritissimi, singulari Viri optimi voluptate, expectationem complere laudabili conatu an nititur et elapso iam anno pulcherrime stetit, oratione latina paullo curatius ponderabit: *Num linguarum confusio poena sit du cenda?* Quem excipiet

AUGVSTVS HENRICVS SCHILLBACH, integerrimi Parentis heic loci degentis filius bona indole praeditus Oratione Teu-tonica dicturus est de *Lingarum sanctarum praestantia.*

IOHANNES FRIDERICVS OERTEL, virtutibus discentem ornantibus a commilitibus vinci haud facile passus ideoque et Patronorum et Praeceptorum, inprimis Parentis, Luibschwicensium ad Elistrum Pastoris vigilantissimi, fauorem amoremque conse-

consecutus Oratione Latina contendet, *Linguae Latinae decremen-
tum barbariei fore incrementum.* Philyream celeberrimam petitu-
rum et vltimo Musas nostras salutatum votis comitabuntur Scho-
lae huius ornamenta *Iohannes Christianus Ebelingius*, Schloebenſis,
Oratione Latina, et *Iob. Fridericus Meisnerus*, Saſenſis, Teuto-
nica, vterque ligata.

Maſte domum rediens conſcendas pulpita ſancta,
Praemia nec ſtudiis inferiora ſeras.

CHRISTIANVS AVGVSTVS PVISCHEL, Noſtras, pater-
nae pietatis et modeſtiae ex aſſe haeres aliisque animi decoribus
conſpicuus de *Gallicae linguae pretio* hoc Idiomate verba faciet.

Soluite vota, ſuſcipite mecum et cum commilitibus noua
pro MITISSIMI PATRIAE PATRIS incolumitate, qua publica ſalus
continetur, precati DEVM, vt velit ea ſemper ſolui, ſemperque
ſuſcipi! Eumque pariter precibus fatigate, vt SERENISSIMAE PRIN-
CIPi AC DOMINAE, DOMINAE ATQVE PATRIAE MATRI CLEMEN-
TISSIMAE, SERENISSIMO PRINCIPI HAEREDI, SERENISSIMIS IV-
VENTYTIS PRINCIPIBUS vna cum TOTA DOMO SAXONICA GOTH-
NA SERENISSIMA nullo non tempore omnia optata adſerat!

Sexta Diſſertatiuncula Scholae Moderatoris Characteres coe-
pi attingere, quibus, quae ſequuntur, nunc addere liceat.

Etiamiſi quidem doctores ſingulari doctrina et mirifica qua-
dam varietate rerum diſciplinarumque copia abundent, hoc vero vi-
tio laborent, vt praecepta eorundem auditores haud percepta habeant,
quod verbis obſcuritate atque tenebris circumfuſis, quod permixte
conſuſeque tradenda proponantur: diſcentes omni dubio procul defi-
derio excident pretioſiſſimi temporis iacturam deploraturi.

Doctrinae nobilitate cum prudentiae virtute coniuncta non
illos modo, quibus inſtituendi negotium eſt committendum, cognof-
cendos eſſe ſtatuas, ſuperant quoque alii. Si quid, hoc artium ma-
giſtris, qui Muſarum alumnos humaniter exceperunt, quoquo aevo
laudi fuit, quo et generoſo animo bonaque indole ac ſana ratione con-
decoratorum parta voluntas eſt ſeruata. Ad quam quoque humanita-
tem, quod praefiſcini dixerim, laudes, non tamen immoderate, di-
ligentium induſtriae impertiendae, quibus ſtimulus iamiam currenti-
bus iisque ingenuis additur, quibus et honeſta aemulatio in aliis ac-
cenditur, mihi quidem reſerri poſſe videntur. Nec diſſentientem vi-
deo FABIVM *Inſt. Orat. Lib. II. c. 2.* inquierentem: *In laudandis diſci-
pularum diſtionibus nec malignus ſis, nec effuſus: quia res altera taedium
laboris, altera ſecuritatem parit.* Secus ſentientes caueant, ne in ipſos
diſtum ſit, quod de ſuo tempore CAECILIVS *Lib. III. Ep. 21:* *Post-
quam deſimus facere laudanda, laudari quoque ineptum putamus.* O! ſi
larga, quam ſomniant, ſcientiarum penu inflati non tam ad rem ſuam
eſſent attentum nec falſis opinionibus de autoritatis grauitate, eruditio-
nis gloria, diuina inſtituendi ratione ante praeuium examen conceptis
decepti forent: non humane tantum faciendum, ſed fidem quoque
egregium pietatis et inſtitutionis decus eſſe, paullo accuratius conſi-
derarent, horumque beneficio ſuae ipſorum curae traditi vt cognitio-
nem veritatum, quibus ipſi docentes cognitum perſpectisque gaudent,
pariter conſequantur, via, qua fieri poſſet, vſi breuiſſima quam dili-
gentiſſime ſtuderent. Quamuis denique artium doctores humanitatis
ſtudiis non leuiter tincti ſint: abſque praeuia meditatione cathedram
conſcendi haud conſultum exiſtimabis: quod verendum, ne auro pre-
tioſius et proſus irreparabile tempus fabellis ineptisque ac ludicris
rebus tritum ineffabili diſcentium detrimento turpiſſime perdatur.

Expem-

FK Tg 917

Expensis docentium notis non potest non fieri, quin etiam in decora ingeniorum et morum ornamenta incidam, qui studium in pietate, in doctrina et sapientia collocare incipiunt. Heroicis quidem, cuiusmodi ingenia Baylio, Grotio, Pufendorfio et cui non in magno eruditorum numero? fuisse perhibentur, ut ad vnum omnes vigeant, e re duces discitentium: verum enim vero quot sunt eruditum salubribus ac necessariis doctrinis discendi avidos, qui multos, nedum discitentium plurimos, iudicii aequae insignibus ac memoriae et ingenii viribus excellere meminerint?

Quodsi tuum iis Tradende, qui teneram aetatem doctrinis et scientiis solent imbueri, ingenium caeteris intellectus viribus non par ponendum, nec iudicii virtus exaequanda cum memoriae tenacitate: haud quaquam tamen tam bardus, tam hebes tamque stupidus sis, ut neque ideas sensuum beneficio acceptas tenere, tentasque reuocare, neque viam veritatibus inueniendis tam idearum coniunctione, quam separatione munire, neque sana ratione adiutrice a falsis veras discernere ac separare, compositas rationibus fulcire et alias veritates inde queas eruere. Quibus mentis luminibus contra ea fulgens ad adeunda Musarum adyta non omnino ineptus esto habendus. Attamen ad fœdera eadem Admissæ tota mente omnique animi impetu in eam intellectus virtutem incumbere et vnam solius curam caueas agere, qua ideae creditae tenentur. Peritissimi erudiendi quidem magistri autoritate Tu te tueri sustines *Instit. Orat. Lib. XI. c. 11.* Inquientis: *Memoriam quidam naturae modo esse munus existimauerunt estque in ea non dubie plurimum, sed ipsa excolendo, sicut omnia alia, augetur et totus adhuc inanis est labor, nisi caeterae partes hoc velut continentur spiritu: nam et omnis disciplina memoria constat, frustra que docemur, si, quicquid audimus, praeterfluat.* Adde, inquit, memoriam primi condi instar esse commissæ fideliter reddentis; e contrario, qui eadem vacillet, mediocre ab aliis gratiam initurum; qua desuper a Naturae benignitate negata reliquas mentis virtutes optatam vim exere non posse. Accipe vero: Tantum abest, ut Fabii sententiam impugnare audeam, ut potius in eandem ipsius, memoriae vires excolendo reddi tenaciores, sponte descendam. Ast teneas, de Oratore sermonem esse, in quo tenacior quondam requirebatur memoria, quod oratoribus, caussarum quippe patronis, aeuo, quo Tullius, Caecilius, Fabius florebat, de scripto legere vitio vertebatur. Quum desuper aduersariorum argumenta illico reiicienda erant: exemplorum, legum, responsorum, dictorum, benefactorum velut quasdam copias, quibus abundandum, in promptu habere debebant, ut non immerito memoria thesaurus eloquentiae dicendus. Iudicii tamen robur quum vna cum reliquis animae virtutibus vnum inhabitent domicilium, si puerilem aetatem et adolescentiam linguis ediscendis aut condendis carminibus aut legendis veterum declamationibus transigas nudisque nominibus et numeris historiarumque amoenitatibus memorandi arculas complexas: verendum est, ne neglectae iudicii vires etiam atque etiam debilitentur. Noli denique saeculis primas deferre, quibus discentes in ediscendi consuetudinem adducti ingenii nervos rebus exputandis adhibere plane superuacaneum credere, sed Tu ingenii acumine res percepta necessarias dispice. Quamuis autem ne vlla harum virtutum, quarum modo mentio facta, desideretur; omne tamen studium nisi in litteris te rite praeparando, auidas atque capaces aures ad praeepta accommodando, percepta item reuoluendo et quasi eundem cibum remanendo, collocas: vel excellentissimas menti vires frustra concreditas esse, ne tibi furdo narretur. Quod reliquum est, ut ne antiquis viuas moribus, sed meliorum dulcedini et suauitati studeas eniteasque virtutibus, quibus nihil formosius, nihil elegantius et in primis vt earundem fundamento nitaris, sincera cohortatione te incitatum volo.

VII.

MVSARVM ALVMNO PRAECEPTA.

SERENISSIMI PRINCIPIS AC DOMINI,

DOMINI

FRIEDERICI III.

DVCIS SAXONIAE, IVLIAE, CLIVIAE, MONTIVM,
ANGARIAE AEQVE AC WESTFALIAE, COMITIS
PROVINCIAE THVRINGIAE, MARCHIONIS MIS-
NIAE, PRINCIPIS DIGNITATE COMITIS HENNE-
BERGIAE, COMITIS MARCAE ET RAVENS-
BERGAE, DYNASTAE RAVENSTEINII,
TONNAE REL.

IAE PATRIS AC DOMINI NOSTRI
NGE CLEMENTISSIMI

M DEVOTISSIME CELEBRANDIS
L. MAII A. R. S. MDCCCXLIII.

IIIS AVSPICATISSIMIS

VI

CELLENTISSIMVS

PRAEFECTVRAE PRAESES, SERENISSIMO DVCI
OTH. A CONSILIIS INTIMIS, REL.

RES AVLAE PROCERES,
RES SCHOLAE GRAVISSIMI
ET IN HIS

VENERANDVS EPHORVS
ROCINIO SVO AC FAVORE MVSAS DIGNANTVR,
Hora IX ante meridiem

ACROATERIVM MAIVS
NIGNISSIME AC BENEVOLENTISSIME AVDIENDVS
ESSENTIA CONDECORARE HAVD GRAVENTVR,
LIME, OBSERVANTISSIME ET HVMANISSIME
ROGAT

OH. DAVID GSCHWEND,
RECTOR.

RE MARGGRAFIANO.

